

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

11 מאי 2010

עת"מ 34429-12-09 ג ואח' נ' משרד החינוך והתרבות/המשרד הראשי ואח'

בפני כב' השופטת יעל וילנר

העותרים

1. ח. ג. (קטינה)
2. ג. ג.
3. עמותת בזכות המרכז לזכויות אדם
4. מרכז השופט חיים כהן להגנה משפטית על זכויות אדם ע"י ב"כ עוה"ד א. פיש ואח'

נגד

המשיבים

1. משרד החינוך והתרבות/המשרד הראשי ע"י ב"כ עו"ד מפרקליטות מחוז חיפה – אזרחי
2. עידיית חדרה ע"י ב"כ עוה"ד מירב ברנע ממשרד כהן, וילצ'ק ואח'

2
3
4

פסק דין

5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22

עתירה להורות למשיבים לקבוע כי העותרת 1 זכאית לקבל בביתה את שירותי החינוך המפורטים בחוק חינוך מיוחד, תשמ"ח-1988, בהיקף שהייתה מקבלת לו נכללה במסגרת חינוכית של החינוך המיוחד.

רקע

1. העותרת 1 (להלן - "העותרת"), ילידת 14.1.06, נולדה עם מום מוחי ועם מום לבבי. בגיל שמונה חודשים עברה ניתוח לב ומאז סובלת ממחלת ריאות קשה ובעיות נשימתיות בגינן היא נושמת בטרכיאוטטומיה ומוזנת באמצעות גסטרוסטומיה. העותרת סובלת גם מחרשות חלקית, לקות ראייה, עיכוב גדילה, עיכוב התפתחותי וקשיי ריכוז בולטים המצריכים מענה במסגרת החינוך המיוחד.

העותרת 2 היא אמה של העותרת. העותרת 3 הינה עמותה הפועלת לקידום זכויות אנשים עם מוגבלויות. העותר 4 הוא עמותה רשומה הפועלת למתן סיוע משפטי לשם קידום זכויות אדם.

1 מתוך 10

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
 עת"מ 34429-12-09 ג ואח' נ' משרד החינוך והתרבות/המשרד הראשי ואח'
 11 מאי 2010

- 1 נוכח מצבה הרפואי הקשה של העותרת, ובין היתר, מצב נשימתי ירוד, חשש לזיהומים
- 2 והחמרה אפשרית במצבה, המליץ ד"ר ברזנר, מומחה רפואי מטעם העותרת, שלא לשלבה
- 3 במסגרת חינוכית מחוץ לביתה.
- 4 עד הגיעה לגיל 3, הייתה העותרת זכאית לחינוך טרום גני, במסגרת חוק מעונות יום
- 5 שיקומיים. נוכח מצבה הרפואי וקשיי הניידות וכן רגישותה הגבוהה לזיהומים, הושארה
- 6 העותרת בביתה, וניתן לה סיוע על ידי משרד הרווחה בהיקף של 210 שעות חודשיות
- 7 בבינה, כחלופה לשירותים הניתנים על ידי משרד הרווחה במעון יום שיקומי.
- 8
- 9
- 10 מהגיעה לגיל 3, הוטלה האחריות על מתן שירותי החינוך לעותרת על המשיב 1 (להלן –
- 11 "משרד החינוך") ועל המשיבה 2 (להלן – "הרשות המקומית") מתוקף טעיף 4 לחוק חינוך
- 12 מיוחד, תשמ"ח-1988 (להלן – "חוק חינוך מיוחד").
- 13
- 14 ביום 19.3.09 התכנסה ועדת השמה לילדים בעלי צרכים מיוחדים מטעם הרשות המקומית
- 15 שהוקמה בהתאם לחוק חינוך מיוחד, לדון בזכאוונה של העותרת לחינוך מיוחד והשמתה
- 16 במוסד לחינוך מיוחד. בסופו של דבר, קבעה הועדה בהחלטה משלימה מיום 6.1.10 כי
- 17 העותרת זכאית לחינוך מיוחד במסגרת גן לחינוך מיוחד התואם את גילה, לקויותיה
- 18 וצרכיה.
- 19 בהתאם להחלטה זו, שובצה העותרת בגן לחינוך מיוחד בקרבת מקום מגוריה, ואולם
- 20 נוכח מצבה הרפואי הקשה, כמתואר בחוות דעתו של ד"ר ברזנר, לא יושמח החלטה זו
- 21 והעותרת שוהה בביתה.
- 22
- 23 בנסיבות אלה, פנו העותרים למשיבים וטענו להעדר מסגרת חינוכית מתאימה לעותרת.
- 24 בתגובה, השיבה גבי חני ויצמן, מנהלת אגף החינוך ברשות המקומית לעותרים כדלקמן:
- 25
- 26 "החל מגיל 3 ... לא זכאית להמשך סיוע, ואף לטענת משרד
- 27 הבריאות אין העניין באחריותם כלל, אלא באחריות משרד החינוך –
- 28 אך מכיוון שחוות דעת הרופאים המקצועיים היא לא לשלבה
- 29 במסגרת של הגן אין באפשרותנו לתת מענה הולם – סיוע מעין זה
- 30 רלוונטי רק כשהילדה במסגרת חינוכית".
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

11 מאי 2010

עת"מ 34429-12-09 ג ואח' ג' משרד החינוך והתרבות/המשרד הראשי ואח'

7. כוון להיום ניתנים לעותרת שירותי חינוך מטעם המשיבים באופן יחידי בביתנה כדלקמן:

1

2

3 6 שעות שבועיות על ידי עמותת "תללים" – זכיינית של משרד החינוך מכוח חוק חינוך

4 חינם לילדים חולים, תשס"א-2001 (להלן – "חוק חינוך לילדים חולים"), ו-6 שעות

5 שבועיות נוספות מתוקצבות מעמותת "תללים" מתקציב תרומות העמותה. כן מקבלת

6 העותרת 4 שעות טיפול של גורם מקצועי פארא-רפואי אחת לשבועיים. מעבר לכך, משרד

7 הרווחה מעניק לעותרת סיוע חריג בסך 2,800 ₪ לחודש, למשך חצי שנה.

העתירה

8. העותרים טוענים כי לעותרת זכות מוקנית לחינוך מיוחד, הנגזרת מהזכות הבסיסית לחינוך. נטען כי יש להחיל על העותרת את הוראות חוק חינוך מיוחד ביחד עם הוראות חוק חינוך לילדים חולים, ובהתאם, יש לקבוע כי העותרת זכאית לקבלת שירותי חינוך מיוחד בביתה, בהיקף מלא, הוזהר להיקף אותו הייתה זכאית לקבל במסגרת מוסד חינוך של החינוך המיוחד. נטען כי שירותים אלה כוללים בין היתר, הוראה, טיפולי פיזיותרפיה, ריפוי בדבור, ריפוי בעיסוק, עזרים מסייעים, שירותים רפואיים, פארא-רפואיים, פסיכולוגים, סוציאליים ועוד, כפי שקבוע בסעיף 1 לחוק חינוך מיוחד.

11

12

13

14

15

16

17

9. הרשות המקומית טוענת כי הסעד המבוקש אינו מצוי במסגרת סמכותה אלא בסמכות משרד החינוך האמון על ענייני החינוך.

19

20

21

22 לגבי ועדת ההשמה, טוענת הרשות כי הועדה מוסמכת לקבוע את זכאות הילד בחינוך

23 מיוחד והשמתו במוסד לחינוך מיוחד, ואולם אין היא מוסמכת לאשר לילד זכאות לסייעת

24 אישית או כל סוג אחר של חינוך מיוחד בביתו.

10. משרד החינוך טוען כי דין העתירה להידחות באשר על העותרים למצות תחילה את ההליכים בועדת הערר בערר שהוגש על החלטת ועדת ההשמה.

26

27

28

29 כן נטען כי הסעד המבוקש בעתירה אינו בסמכותו העניינית של בית משפט זה שכן בעתירה

30 נתקפת מדיניות כללית בעלת תחולה ארצית או מגזרית כמשמעותה בסעיף 3 (1) לתוספת

31 הראשונה לחוק בתי המשפט לעניינים מינהליים התש"ס-2000, או כנגד אי התקנת תקנות

32 כאמור בסעיף 5.1 לחוק בתי המשפט לעניינים מינהליים. לפיכך נטען כי הסמכות לדון

33 בטענות העותרים נתונה לבג"צ.

34

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

11 מאי 2010

עת"מ 09-12-34429 ג ואח' נ' משרד החינוך והתרבות/המשרד הראשי ואח'

חוק החינוך המיוחד

14. כאמור, ועדת ההשמה קבעה בהחלטתה מיום 6.1.10 כי נוכח מצבה הרפואי והקוגניטיבי של העותרת, זכאית היא להיכלל במסגרות של החינוך המיוחד. לפיכך, חלות עליה הוראות חוק החינוך המיוחד.

סעיף 1(א) לחוק החינוך המיוחד קובע כדלקמן:

"חינוך מיוחד" – הוראה, לימוד וטיפול שיטתיים הניתנים לפי חוק זה לילד בעל צרכים מיוחדים, לרבות טיפולי פיזיותרפיה, ריפוי בדיבור, ריפוי בעיסוק וטיפולים בתחומי מקצועות נוספים שייקבעו ולרבות שירותים נלווים, הכל לפי צרכיו של הילד בעל הצרכים המיוחדים;

"ילד בעל צרכים מיוחדים" – אדם בגיל שלוש עד עשרים ואחת, עם לקות משמעותית, שבשלה מוגבלת יכולתו להתנהגות מסתגלת והוא נזקק לחינוך מיוחד;

"שירותים נלווים" – שרותי הסעה וארוחות, עזרים מסייעים, שירותים רפואיים, פארא-רפואיים, פסיכולוגיים וסוציאליים וכל שירות אחר שהשר קבע בצו, בהתייעצות עם שר הבריאות או עם שר העבודה והרווחה, לפי הענין" (הדגשה שלי י.ו.).

15. אין מחלוקת כי העותרת הוגדרה על ידי ועדת החשמה "כילד בעל צרכים מיוחדים" כהגדרתו בחוק זה. לפיכך, אילולא נאלצה העותרת לשהות בביתה עקב מצבה הרפואי, הייתה זכאית לקבלת כל השירותים המפורטים בסעיף 1 לעיל.

אלא שכאמור, הרופא המטפל בעותרת המליץ כי העותרת לא תשהה במסגרת חוץ ביתית. מכאן מתעוררת אם כן השאלה, האם בשל ריתוקת לביתה נשללים מהעותרת, מניה ובניה, כל השירותים להם היא זכאית מכוח החוק לחינוך מיוחד;

16. לצורך דיון בשאלה זו, עלינו לפנות להוראות חוק חינוך לילדים חולים, תוך בחינה האם חוק זה וחוק החינוך המיוחד שלובים זה בזה וחלים בהתאמה על העותרת, או שמא חוק חינוך לילדים חולים, בהיותו חוק ספציפי, מוציא את תחולתו של חוק החינוך המיוחד.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

11 מאי 2010

ע"מ 34429-12-09 ג ואח' נ' משרד החינוך והתרבות/המשרד הראשי ואח'

1 ממרכיבה העיקריים. אין הוא שיקול דעת שדירותי. זהו שיקול דעת
 2 אובייקטיבי המופעל בסבירות, והמתחשב בערכי היסוד של
 3 השיטה. במסגרתו נקבע היחס בין הלשון, ההיסטוריה ועקרונות
 4 היסוד. על פיו נקבע המשקל היחסי שניתן בגיבוש תכלית החקיקה,
 5 ללשונו של דבר החקיקה, להיסטוריה שלו ולעקרונות היסוד אשר
 6 במסגרתם פועל דבר החקיקה".

7
 8 22. אקדים ואומר כי פרשנותו הדווקנית והמצמצמת של משרד החינוך את המונח "תוכנית
 9 החינוך", ככוללת רק שעות הוראה ולמידה, אינה מתיישבת עם לשון החוק, מטרתו,
 10 תכליתו ועם שורת הצדק. אני סבורה כי הן לאור לשון החוק והן נוכח מטרתו ותכליתו,
 11 המסקנה המתבקשת היא כי העותרת זכאית לקבל בביתה את מלוא סל השירותים לו היא
 12 זכאית לקבל על פי חוק החינוך מיוחד.

היקש

13
 14
 15
 16 23. אין ספק כי קיימות זיקה ישירה בין חוק החינוך המיוחד לבין החוק לחינוך ילדים חולים.
 17 "הילד החולה" כהגדרתו בחוק חינוך ילדים חולים, הוא אותו ילד "בעל הצרכים
 18 המיוחדים" כהגדרתו בחוק החינוך המיוחד (ראה סעיף 1 לחוק החינוך לילדים חולים).
 19 מכאן, שעל מנת לפרש את המונח "תוכנית החינוך" שנקבע בחוק חינוך לילדים חולים,
 20 יהיה זה אך טבעי לפנות, על דרך החיקש, להגדרה הקרובה ביותר בחוק החינוך המיוחד,
 21 קרי – להגדרת "החינוך המיוחד", הכוללת, על אף השימוש במונח חינוך, את מלוא סל
 22 שירותי החינוך, לרבות, ריפוי בדיבור, ריפוי בעיסוק וכיוצ"ב.

לשון הוראות החוק

23
 24
 25
 26 24. סעיף 6 לחוק החינוך לילדים החולים קובע כי "חוק זה בא להוסיף על הוראות כל דין ולא
 27 לגרוע מהן" – משמע – שהמחוקק לא התכוון לגרוע מהשירותים הניתנים לילד החינוך
 28 המיוחד המרותק לביתו. החוק אינו בא לשלול מהילד החולה זכויות המגיעות לו על פי דין
 29 אחר אלא בא להוסיף עליהן. מכאן, שאין בכוחן של הוראות החוק לחינוך ילדים חולים
 30 לגרוע מזכויותיו של ה"ילד החולה" המוקנות לו על פי החוק לחינוך מיוחד.

מטרת ותכלית החוק

31
 32
 33
 34 25. הוראת סעיף 6 הנ"ל בחוק ילדים חולים, מתיישבת היטב עם תכליתו ומטרתו של החוק,
 35 הנועד ליתן מענה חולם לילד שהוא "בעל צרכים מיוחדים כהגדרתו בחוק חינוך מיוחד,

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

11 מאי 2010

עתי"מ 34429-12-09 ג ואח' נ' משרד החינוך והתרבות/המשרד הראשי ואח'

1 המקומית ומשרד החינוך יישאו בהוצאות הכספיות הכרוכות בהפעלת חוק זה על פי אותו
 2 היחס שבו הן נושאות לגבי חינוך ילד במוסד חינוך).
 3
 4 בשולי הדברים אעיר כי קשה להבין מדוע מתעכבת התקנת התקנות זמן כה רב. נקבע לא
 5 אחת כי במקרים בהם הרשות שוקלת ביוזמתה אם להפעיל את סמכותה, כגון אם להתקין
 6 תקנות לביצוע חוק, היא חייבת לפעול במהירות הראויה (ראו: י. זמיר הסמכות
 7 המינהלית, כרך ב' (1996) הוצאת לאור בע"מ, עמ' 629).
 8
 9 מובן מאליו כי עם קביעת "תוכנית חינוך" מפורטת על ידי שר החינוך, לא ננרש עוד
 10 לפרשנות החוק, ולעניין זה יפה שעה אחת קודם.
 11
 12 המשיבים ישלמו לעותרים שכר טרחת עו"ד בסכום של 6,000 ₪ בתוספת מע"מ כחוק.

ניתן היום, כ"ז אייר תשי"ע, 11 מאי 2010, בהעדר הצדדים.

יעל וילנר, שופטת

17
18